

בארה של תורה

מאת הרב ראובן גולן מח"ס רינונה של תורה ♦ יו"ל ע"י כולל שערים המצויינים שע"י מוסדות דרכי תורה רחובות

כתובת המערכת:

מודיעין עילית

מסילת יוסף 3/10

טל' 08-9744220

דוא"ל לרשימת תפוצה:

rg5740@gmail.com

גליון מס' 17 סיון תשע"ג

הוקדש לעילוי נשמת רבי יוסף שלום בן שודיא ז"ל ע"י מש' שלום הי"ו

פרשת במדבר

לידע מנין הנותרים, כשבא להשרות שכינתו עליהן מנאן. באחד בניסן הוקם המשכן ובאחד באייר מנאם.

ולמדנו מדבריו שמנין זה של פרשת במדבר יסודו בחיבת הקב"ה לישראל, ובפרט עתה כשבא להשרות שכינתו בתוכם [ואף שהשראת השכינה היתה בר"ח ניסן, ומנין זה היה בר"ח אייר (וכפי שהקשה הרא"ם)], מ"מ כבר ביאר המהר"ל בגור אריה שכל זמן שלא שרתה השכינה במשך חודש בישראל עדיין אין זה נחשב ששרתה בתוכם בקביעות, וכמו שאמרו בהלכות נדרים שמי שנדר מיושבי העיר אסור בכל מי שדר שם חודש אחד, כי בחודש אחד נקרא דירה, ולכך כשדרה השכינה ביניהם שלושים יום נמנו].

ולאור זאת נראה שמשום כך נתייחד המנין הראשון שבו נמנו התינוקות שהיה בדוקא על פי ה', כי אם בחיבת ישראל ובהשראת השכינה עסקינן הרי שהקב"ה מחבב בישראל את התינוקות יותר מכל, והשראת השכינה בישראל היא בזכותם. וכפי שאמרו במדרש איכה (א, לג) "בא וראה כמה חביבין תינוקות לפני הקב"ה, גלתה סנהדרין ולא גלתה שכינה עמהם, גלו משמרות ולא גלתה שכינה עמהם, וכיון שגלו תינוקות גלתה שכינה עמהם".

וכן יסד הגר"א (ביאורי אגדות ב"ק צב:) שהקטנים הם קיום השכינה בישראל, כיון שבטחונם בה' גדול ורב, וכנגד זה מנהיגם הקב"ה בהשגחה פרטית עצומה, אך הגדולים בוטחים בעצמם ואין בטחונם בה' שלם, ולכן מתמעטת ההשגחה מהם. ולכן הכרובים במקדש נקראו על שם "כרביא" דהיינו התינוקות שהם קיום השכינה.

משום כך כשבא הקב"ה למנות את ישראל מחמת השראת השכינה בתוכם דין הוא שהמנין שבו כלולים התינוקות יהא על פי השי"ת שכה מחבבם ומשרה שכינתו ביניהם בעבורם.

ג. ובמדרש (במדבר ט, ז) אמרו "אמר הקב"ה, לא היה לי בעולם הדר אלא העוללים, שנאמר מפיו עוללים ויונקים יסדת עוז, ואני מתהדר בהם שנאמר ברוב עם הדרת מלך".

ודבר זה הוא יסוד ושורש להבנת ענין נפלא, שהנה מקור ההלכה של הידור מצוה הוא הפסוק "זה אלי ואנוהו" שדרשוהו חז"ל (שבת קלג, ב) "התנאה לפניו במצוות", ולכאורה מדוע

"תפקדו אותם לצבאותם אתה ואהרן, ואתכם יהיו איש

איש למטה וגו'" (א, ד)

הרמב"ן העיר, שהנה כאן מבואר שמנין ישראל היה ע"י משה ונשיאי ישראל. אמנם אצל הלויים היו שני מניינים, מנין ראשון מבין חדש ומעלה, ומנין שני מבין ל' עד נ' [בפרשת נשא ד, מו]. ובמנין השני נאמר "כל הפקודים אשר פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל את הלויים למשפחותם ולבית אבותם", וזה היה תואם למנינם של ישראל שהיה ע"י משה והנשיאים. אך במנין הראשון של הלויים לא כתוב שגם הנשיאים מנו אותם, ונאמר רק (ג, לט) "כל פקודי הלויים אשר פקד משה ואהרן על פי ה'".

וביאר בחידושי הגר"ז הלוי על התורה (סי' קכה), שהנה במנין הראשון נאמר (ג, טו) "ויפקוד אותם משה על פי ה'", ופירש"י "אמר משה לפני הקב"ה, היאך אני נכנס לתוך אהליהם לדעת מנין יונקיהם? אמר לו הקב"ה, עשה אתה שלך ואני אעשה שלי! הלך משה ועמד על פתח האהל והשכינה מקדמת לפניו, ובת קול יוצאת מן האהל ואומרת כך וכך תינוקות יש באהל זה, לכך נאמר על פי ה'".

ומוכח מזה שהיו שני דינים של מנינים. כי במנינם של ישראל וכן במנין השני של הלויים היה דין שיהיו על פי משה. אך המנין הראשון של הלויים היה דינו שיהא על פי ה'. והדבר מוכרח, שאם לא כן מה הועיל מה שבת קול אומרת, והרי היה צריך המנין להיות על פי משה, ועל כרחך שדין מנין זה הוא להיות על פי ה', ולכן נמנו התינוקות על פי בת קול.

וזה הסיבה שבמנין של משה נשתתפו גם הנשיאים עמו, אבל המנין שהוא על פי ה' אין הנשיאים שייכים בו.

ב. ויש להתבונן מדוע באמת נתייחד מנין זה דוקא להיות על פי ה', שהרי לכאורה גם המנין השני היה של הלויים והיה על פי משה ולא על פי ה'?

אלא שהנה פירש"י בתחילת הפרשה "מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה. כשיצאו ממצרים מנאן, וכשנפלו בעגל מנאן

לעילוי נשמת

שלמה בן טאוס ז"ל למש' סלמי

אברהם ז"ל בן רחמה למואי • שושנה שמעה בת סעדה ע"ה
ברכה בת בת שבע ע"ה • אברהם בן ליסה לאה ז"ל
משה בן רגינה ז"ל • שלום בן שמחה ז"ל

לע"נ ר' בנימין בן סלחה ז"ל • סרה בת רחמה ע"ה
ר' שלמה בן טאוס ז"ל • נאזיה בת תאגיה ע"ה
רחל בת סאלחה ע"ה • צביה בת סרה ע"ה

נתפרש ענין זה של הידור מצוה בשירת הים שאינה עוסקת כלל בדינים והלכות.

ברם, **במסכת סוטה** (ל, ב) דרשו שפסוק זה נאמר על ידי התינוקות והעוללים שראו את השכינה בקריעת הים, וכן מבואר ב**תרגום יונתן** (שמות טו, ב) שפסוק זה נתייחד לתינוקות יעווי"ש. וכיון שאין לקב"ה הידור בעולמו אלא התינוקות, נתפרש ההידור מצוה דוקא בדבריהם ובשירתם, וחיונו הקטנים לתורה הוא ההידור הגדול ביותר שישנו לפני השי"ת.

ד. **והעיון יעקב** (שבת קיט, ב) כתב, שכשם שנחרבה ירושלים מפני שביטלו בה תשב"ר ובאש הוצתה, כך באש עתיד הקב"ה לבנותה בזכות תורת תינוקות של בית רבן, ויבנה המקדש בימות המשיח בזכות הבל פיהן.

ועל דרך זה פירש דברי חז"ל (ע"ז ג:) שאחר חורבן בית המקדש יושב הקב"ה ומלמד תורה לתינוקות של בית רבן. שהרי לא נחרבה ירושלים אלא על שביטלו תשב"ר מלימוד התורה. ולכן מלמד הקב"ה תורה כיון שחפץ הוא לגאול את בניו, וגאולה זו תיתכן רק על ידי תיקון החטא וריבוי לימוד התורה של תינוקות ישראל.

ה. וראה זה פלא שהנה דרשו חז"ל (קהלת רבה ט, א) "בשעה שהתינוקות נפטרין מבית רבן בת קול יוצאת ואומרת להם לך אכול בשמחה לחמך, **נתקבל הבל פיכם לפני כריח ניוחוח**". ומכאן נלמד עד היכן מגיעה מעלתם, שהרי כידוע אנו זוכים לבת קול שתצא ותאמר לנו פסוק זה "לך אכול בשמחה" רק במוצאי יוה"כ ולאחר שעשינו תשובה והשתדלנו רבות להזדכך ולהתחזק, והקטנים זוכים לבת קול כזו בכל יום ויום! וכמו שאמרו שהם בבחינת "הבל שאין בו חטא", זכים ותמימים מכל פגם ועון.

ו. ולאור כל זאת כמה גדולה האחריות הרובצת על כתפי ההורים לגדל ולחנך בניהם לתורה ויראת שמים. וישנם הורים שאינם מניחים את בניהם בבתי חינוך שמיוסדים על טהרת הקודש, באומרים שעל הנער ללמוד מקצועות כדי שיוכל להתפרנס בבא העת. אך מה רבה טעותם, כי ממה נפשך, הרי בודאי מאמינים הם שהקב"ה הוא הזן ומכלכל לכל, ואין אדם מרויח פרוטה יותר ממה שנקצב לו. ואם כן על האדם להכיר טובה ולעשות נחת רוח לקב"ה, ואין לקב"ה נחת רוח גדולה יותר מתינוקות של בית רבן שלומדים תורה בקדושה וטהרה. וכיצד יצער האדם את בוראו וימנע מבנו לישוב באהלה של תורה, בתלמודי התורה ובישיבות הקדושות.

וכבר כתב **בעל היחי אדם** בהקדמה לספרו "הנה בדור שלי כשהייתי קטן, לא עלה מעולם על דעת האב והאם לדאוג במה יתפרנס הבן, רק כל מגמתם היתה שיזכה הבן לתורה. ומעולם לא על דעת מי שחננו ה' שיכול ללמוד, שיפרוק ממנו עול התורה ולהיות שנה ופירש, זה לא עלה על דעת האבות ולא על דעת הבנים". ובדורו מצב הפרנסה היה דחוק בהרבה מבדורנו, ולמרות זאת השתוקקה כל אם בישראל שיהא בנה בן תורה ויגדל בתורה ויראת שמים, והיתה מייחלת ומתפללת על כך בכל עת.

ובספר **יערות דבש** (ח"ב דרוש ה') כתב "להחזיק בניו לתורה, כל איש ישראל לא יחוס על הון, ובזו יבוזו לו באהבתו שיזכה שיהיו בניו בעלי תורה, אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה', **כי אין אחד בישראל שלא יעשה כל התאמצות ופעולות שיהיה זוכה לבנים בעלי תורה ויראה**".

ז. ואדרבה, אם ההורים דואגים לבניהם מבחינת גשמית ורוצים בהצלחתם הרי שדוקא בגלל זה צריכים הם לחנכם בתורה, וכמו שכתב **מרן החפץ חיים זצ"ל בספר 'חומת הדת'** (פרק יד) "יתבוננו נא כי העושר הגשמי תלוי בהשגחת העליון ית', וכאשר יגדל את בניו לתורה יוכל יותר לקוות להקב"ה שיעזור לבניו להצליחם בכל עניניהם".

ח. וידוע המושג "ברא מזכה אבא", שהבן מזכה את אביו לאחר פטירתו בזכויות של תורה ומעשים טובים שעושה לעילוי נשמתו. אך ראיתי מפרשים פשוט נוסף, שככל שהבן גדל התורה ויראת שמים והולך בדרך ה' זו עצמה הזכות הגדולה ביותר לאבא. וכשהבן עמל בתורה ומחדש חידושי תורה עטרה היא לראש האב בעולם הזה ובעולם הבא.

ועל כך אמרו **במסכת פסחים** (קיג, א) "שלשה מנוחלי העולם הבא, אלו הן: הדר בארץ ישראל, והמגדל בניו לתלמוד תורה, והמבדיל על היין במוצאי שבתות". וביאר רבינו יוסף חיים זיע"א בספר 'בן יהודע', שטעם הדבר שהמגדל בניו לתלמוד תורה זוכה לעולם הבא הוא משום ש'ברא מזכה אבא'.

והיינו כי על ידי שמגדל את בנו לתלמוד תורה הרי הוא הולך ומתעלה בתורה, וכגודל צדקתו כך מתרוממת מעלת האב. אך אם ח"ו לא יחנך אותו לתורה ויושיב אותו בין ברכי תלמידי חכמים, במה יזכה נער את ארחו? ולא עוד אלא שיתבעו בשמים את האב על שמנע מבנו לאור באור החיים.

הציבור מוזמן להשתתף בלימוד ותיקון ליל שבועות שיתקיים בעזהשי"ת בכולל "שערים המצוינים" בביהכ"ס אלפסי ברח' התחיה 1 החל מהשעה 10:30

האזינו לשיעורי הרב ראובן גולן בקול הלשון בטל' 03-6171001. לשיחת השבוע הקישו 1-1-2-48-1-1 [השיחה מופיעה במערכת החל מיום חמישי בשעה 12:30]

עלון זה מופץ באלפי עותקים בארץ ובעולם, אם ברצונך לזכות את הרבים ולהקדיש את העלון לע"ג הנפטרים, או להבדיל להצלחה ולרפואה ולכל ענין, נא פנה להנהלת המוסדות בטל' 08-9452903

יאירה בת שרה לוי ע"ה • רבקה בת מרים ע"ה משומר
שלום בן מנחם ז"ל סעיד • ימימה בת דוד ע"ה כוכבי
חתון נהיד בת אשראף ע"ה פרנגיאן

גדעון בן שושנה ז"ל דארף • זאב בן סוסיה ז"ל
אליהו בן זוהרה ז"ל שער • יעקב בן עישה ז"ל רביבו
חיה אסתר בת אברהם יצחק ע"ה • חמר בת עישה ז"ל

יהודה בן אסתר ז"ל • מנחם בן שלום ז"ל דהרי
שלמה בן יהוא ז"ל יהודה • אברהם בן טאוס ז"ל סלמי
אליהו מסעוד בן יקוט ז"ל • יששכר בן נתן ע"ה